

**MINIMÁLNE ŠTANDARDY KVALITY
PROBAČNÉHO PROGRAMU**

Kolektív autorov

**Dolný Kubín
2014**

Minimálne štandardy kvality probačného programu.

Vydalo Konzultačné a informačné centrum EDUKOS v Dolnom Kubíne
v roku 2014

Autorský kolektív:

Eva Vajzerová
Martin Lulei
Zuzana Kršková
Otília Škarbová
Miroslav Špánik
Daniel Fink
Hans-Ulrich Bruni

Grafika obalu:

Marta Špániková

Sadzba:

Ing. Eva Vajzerová

Jazyková úprava:

Za obsah a jazykovú stránku zodpovedajú autori, neprešlo jazykovou úpravou.

Tlač: Orava Plus, n.o.

Náklad: 50 kusov

Počet strán: 7 strán

© Konzultačné a informačné centrum EDUKOS v Dolnom Kubíne
J. Ťatliaka 8, 026 01 Dolný Kubín

Publikácia je financovaná z projektu „**Výchovné a prevenčné programy v sociálnej práci v trestnej justícii**“ realizovaného s finančnou podporou Blokoveho grantu pre podporu partnerstiev švajčiarsko-slovenskej spolupráce a ŠR SR

PROGRAM ŠVAJČIARSKO-SLOVENSKEJ SPOLUPRÁCE
SWISS-SLOVAK COOPERATION PROGRAMME

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Slovenská
republika

Na projekte sa finančne spolupodieľajú Švajčiarska konfederácia a Slovenská republika.

Blokový grant pre MVO a podporu partnerstiev švajčiarsko-slovenskej spolupráce realizuje
Nadácia Ekopolis v spolupráci s partnermi nadáciou SOCIA a Karpatskou nadáciou.

ÚVOD

Pilotný návrh minimálnych štandardov kvality probačného programu bol vytvorený v rámci projektu Výchovné a prevenčné programy v sociálnej práci v trestnej justícii (projekt č. PP-2012-003, blokový grant pre MVO a podporu partnerstiev švajčiarsko-slovenskej spolupráce) realizovaného Konzultačným a informačným centrom EDUKOS v spolupráci so švajčiarskym partnerom ECAP.

Cieľom minimálnych štandardov je navrhnúť princípy a ustanovenia k implementácii zabezpečujúce kvalitný a efektívny výkon probačných programov. Našou snahou je, aby v praxi realizované probačné programy napĺňali stanovené ciele, z ktorých základné ciele možno v širšom slova zmysle definovať ako znižovanie rizika recidívy páchania trestnej činnosti a ochranu spoločnosti pred kriminalitou.

Výchovné a preventívne programy v sociálnej práci v trestnej justícii (ako rámec, ktorého súčasťou sú aj probačné programy) nie sú systémovo ošetrené. Predmetný projekt ako i pilotný návrh minimálnych štandardov kvality probačného programu vnímame ako jeden z prvých impulzov k systémovým zmenám a diskusiám týkajúcim sa legislatívy a výkonu praxe v súvislosti s uvedenými typmi programov.

Pilotný návrh minimálnych štandardov kvality probačného programu je zložený z dvoch nasledovných častí:

1. princípy implementácie – všeobecné východiskové zásady,
2. ustanovenia k procesu implementácie – základné požiadavky týkajúce sa procesu implementácie probačných programov orientované na obsah probačného programu a personálne zabezpečenie realizátora.

AD 1 Princípy implementácie

a) Princíp využívania idey restoratívnej justície (angl. restorative justice) a výskumom riadenej praxe (angl. evidence based practise)

Realizácia probačného programu vychádza z cieľov restoratívnej justície (obnova trestným činom narušeného sociálneho prostredia, znižovanie rizika recidívy páchania trestnej činnosti, ochrana spoločnosti pred kriminalitou, zásada ultima ratio a pod.) ako i z výskumom riadenej praxe. Znamená to využívanie odborných, efektívnych a v praxi výskumne overených postupov so zameraním nielen na prácu s páchatel'mi, ale aj ich rodinami a prácu s obeťami trestnej činnosti, a zároveň uplatňovanie nástrojov minimalizujúcich ukladanie výkonu trestu odňatia slobody.

b) Princíp súčinnosti

Pri realizácii probačných programov je nevyhnutná súčinnosť realizátora, sociálnych kurátorov pôsobiacich na ÚPSVaR a probačných a mediačných úradníkov, ktorým realizátor odovzdáva informácie o klientoch (návrhy a odporúčania na ďalší postup, priebežné správy o klientoch a pod.). Realizátorovi programu musia byť poskytnuté také informácie o účastníkoch programu, ktoré zabezpečia bezpečný, odborný a efektívny výkon probačného programu.

c) Princíp profesionálnej kompetencie

Realizátor probačného programu má zadané poslanie a je preukázateľne odborne kompetentný v danej oblasti. V súčasných podmienkach Slovenska toto kritérium spĺňajú napr. akreditované subjekty, ktoré disponujú akreditáciou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR v zmysle Zákona NR SR č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov.

d) Princíp hodnotenia

Pri tvorbe, v procese realizácie a po ukončení probačného programu sa využíva evaluácia ako metóda hodnotenia súladu konania s dosiahnutím stanovených cieľov (ex ante, mid-term a ex post evaluácia).

AD 2 Ustanovenia k procesu implementácie

a) Obsah probačného programu

- každý probačný program obsahuje písomne spracovaný praktický manuál a metodiku, ktorých autormi sú odborníci z praxe, výskumu a teórie,
- probačný program obsahuje zadané konkrétne cieľov a vymedzenie špecifickej cieľovej skupiny, pre ktorú je určený,
- súčasťou obsahu probačného programu je vypracovaný bezpečnostný plán, ktorý bude uplatnený v prípade rizikového správania klientov,
- obsah probačného programu rešpektuje tri základné princípy:

primeranosť - vychádza z predpokladu rešpektu ku klientovi a zároveň z akceptácie záujmov a nárokov spoločnosti i poškodených, spôsoby práce s klientom rešpektujú jeho možnosti a jeho hranice,

vhodnosť - týka sa nielen zvolených metód a prostriedkov, ale najmä cieľov zmeny, ktoré musia byť pre klienta skutočne dosiahnuteľné a tiež zmysluplné,

pružnosť – vyjadruje schopnosť rýchlej a včasnej reakcie na zmeny, ktoré sa objavujú v celom priebehu realizácie probačného programu,

- štruktúra programu je flexibilná a umožňuje prispôbenie sa obsahu individuálnym potrebám klienta, uplatnenie jeho pozitívnych zdrojov, schopností a zručností, a motivovať ho k aktívnemu zapojeniu sa do programu,
- pri realizácii probačného programu sa dbá na to, aby priebeh programu a jeho obsah bol v súlade s rozhodnutím súdu a zároveň na to, aby výkon probačného programu bol dôstojný a rešpektoval klienta a všetky jeho práva,
- prostredie, v ktorom probačný program prebieha a vybavenie realizátora probačného programu zodpovedá obsahu probačného programu ako i potrebám jeho účastníkov,
- každý probačný program obsahuje zdefinovanie podmienok úspešného ukončenia programu resp. ustanovenia definujúce aké kritériá musí účastník programu naplniť, aby bola jeho účasť v programe vyhodnotená ako ukončená a úspešná,
- realizátor vedie evidenciu/záznamové hárky o jednotlivých klientoch ako i denný záznam z realizácie probačného programu,
- o termínoch a časoch realizácie probačného programu realizátor informuje všetky relevantné organizácie (v prípade potreby súd, PaMÚ, sociálneho kurátora a pod.)
- pre každý probačný program, ktorý sa skladá z viacerých navzájom nadväzujúcich častí (podprogramov), zabezpečí realizátor z dôvodu plynulosti realizácie programu

pre každú z jej častí minimálne dvoch kvalifikovaných lektorov pre prípad nutnosti zastupovania.

b) Personálne zabezpečenie realizátora

- realizátor probačného programu sa zaväzuje personálne zabezpečiť výkon probačného programu tak, že odborných zamestnancov/lektorov nezaťažuje administratívnymi činnosťami, na výkon ktorých zabezpečí administratívny personál,
- probačný program vykonáva/realizuje kvalifikovaný zamestnanec/lektor, ktorý má ukončené vysokoškolské vzdelanie II. stupňa humanitného zamerania (odbornosti sociálna práca, pedagogika, psychológia, sociológia, andragogika a pod.), min. 3-ročnú prax v práci so sociálnym klientom, min. 5-ročnú lektorskú prax, absolvovaný sociálno-psychologický výcvik v rozsahu min. 50 hod.,
- všetci odborní zamestnanci/lektori, zapojení do realizácie probačného programu písomne deklarujú, že sa stotožňujú s cieľom programu, jeho teoretickým základom a so zvolenými metódami práce,
- všetci odborní zamestnanci/lektori pred realizáciou probačného programu dostanú k dispozícii relevantné informácie o účastníkoch programu, ktoré zabezpečia bezpečný, odborný a kvalitný priebeh probačného programu a s týmito informáciami budú pracovať v súlade s platným znením zákona o ochrane osobných údajov,
- všetci odborní zamestnanci/lektori zapojení do realizácie programu aktivizujú účastníkov, rozvíjajú ich schopnosti riešiť svoju problémovú situáciu a vykonávajú priebežné a záverečné hodnotenie účastníkov programu,
- všetci odborní zamestnanci/lektori zapojení do realizácie programu vzájomne spolupracujú, odovzdávajú si informácie a spoločne vyhodnocujú a posudzujú spôsoby práce,

- všetci odborní zamestnanci/lektori pred, počas a po realizácii probačného programu priebežne absolvujú supervíziu v min. rozsahu 1 hod. mesačne/1 zamestnanca/lektora.